

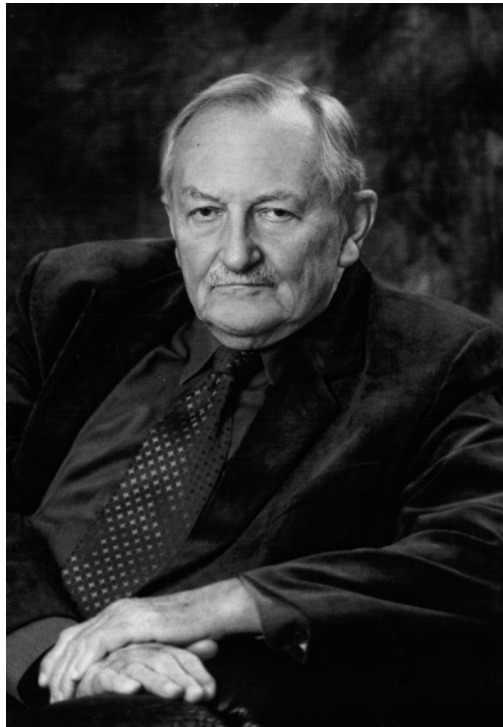

IN MEMORIAM

Profesor Andrzej Hopfer (1933–2023) prezes Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego

Professor Andrzej Hopfer (1933–2023) President of the Scientific Society
of Wojciech Kętrzyński

Professor Andrzej Hopfer (1933–2023) Vorsitzender der Wojciech
Kętrzyński-Wissenschaftlichen Gesellschaft

Profesor Andrzej Hopfer w latach 1991–2001 był prezesem Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, a więc w czasie, gdy pełniłem stanowisko dyrektora Ośrodka Badań Naukowych. Hopfer urodził się 6 sierpnia 1933 r. w Warszawie. Liceum ogólnokształcące ukończył w 1952 r. w Skolimowie. Po maturze rozpoczął studia na Wydziale Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej. Na Politechnice studiował w latach 1952–1957. Po studiach podjął pracę jako młodszy asystent w Katedrze Geodezyjnego Urządzenia Terenów Rolnych i Leśnych. W 1960 r. służbowo został przeniesiony do Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie, by podjąć pracę w Zawodowym Studium Geodezji i Urządzeń Rolnych.

Z Olsztynem i Wyższą Szkołą Rolniczą przemianowaną na Akademię Rolniczo-Techniczną związał się na ponad 40 lat. W 1967 r. został adiunktem, w 1968 r. docentem, w 1977 r. profesorem nadzwyczajnym, a w 1980 r. profesorem zwyczajnym. Pełnił też ważne stanowiska na Wydziale Geodezji i Urządzeń Rolnych będąc w latach 1969–1975 prodziekanem, następnie w latach 1975–1978 dziekanem wydziału. W roku 1978 został prorektorem by w 1981 r. objąć stanowisko rektora Akademii Rolniczo-Technicznej. Był nim do roku 1984. Po dłuższej przerwie ponownie został rektorem w latach 1990–1996. Po powstaniu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego został dziekanem Wydziału Ekonomii a w 2013 r. rektorem Wyższej Szkoły Gospodarowania Nieruchomościami w Warszawie. Należał do założycieli a w 2003 roku został rektorem Wyższej Szkoły Biznesu Wiejskiego w Warcinie obecnie Wyższej Szkoły Inżynierii Gospodarki w Słupsku. W Wyższej Szkole Rolniczej w Olsztynie i Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie był kierownikiem Katedry Planowania i Geodezyjnego Urządzenia Obszarów Wiejskich, a w 1976 r. został dyrektorem Instytutu Gospodarki Przestrzennej wcześniej zwanego Instytutem Planowania i Urządzenia Obszarów Wiejskich.

W Jego naukowym dorobku jest 500 publikacji naukowych w tym 300 monografii i rozpraw, 6 podręczników, 21 skryptów w tym około 80 publikacji obcojęzycznych. Działalność naukową, wynikiem której były publikacje profesor Hopfer koncentrował na następujących tematach: gromadzenie i przetwarzanie informacji o ziemi; kształtowanie sieci dróg transportu rolnego; określenie pojęcia kompleksowego urządzania obszarów wiejskich a zwłaszcza na tworzeniu zasad i metod szacowania, rozwoju i zarządzania nieruchomościami. Kierował i był koordynatorem tematów badawczych zleczanych przez Polską Akademię Nauk, Ministerstwo Rolnictwa i Ministerstwo Nauki.

Profesor Hopfer wychował wielu absolwentów z zakresu geodezji, zarządzania nieruchomościami i szacowaniem ich wartości. Na uczelni kortowskiej prowadził zajęcia z planowania przestrzennego, geodezyjnego urządzania terenów rolnych i leśnych, wyceny nieruchomości. Pod Jego kierunkiem powstało 650 prac

poddyplomowych, magisterskich, inżynierskich, 18 przewodów doktorskich i 11 prac habilitacyjnych. Wiele z tych prac było nagradzanych w konkursach organizowanych przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Geodetów Polskich. Był też recenzentem prac doktorskich i rozpraw habilitacyjnych, a także wniosków o nadanie tytułu profesora. Hopfer wygłaszał referaty na konferencjach krajowych i zagranicznych. Działał w Międzynarodowej Federacji Geodetów, Międzynarodowym Towarzystwie Planowania Miejscowego i Regionalnego, Brytyjskim Towarzystwie Teledetekcji czy Kanadyjskiej Grupie Studiów i Badań Katastralnych. Był też członkiem polskich stowarzyszeń – Stowarzyszenia Geodetów Polskich, Polskiego Stowarzyszenia Rzecznawców Wyceny Nieruchomości, Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych, Towarzystwie Naukowym Nieruchomości, Towarzystwa Urbanistów Polskich. W 1998 r. został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk, wiceprzewodniczącym Komitetu Geodezji PAN, członkiem Oddziału Gdańskiego PAN, a później Oddziału PAN w Olsztynie i Białymstoku.

Hopfer aktywnie uczestniczył w licznych gremiach doradczych m.in. w Państwowej Radzie ds. Gospodarki Przestrzennej, Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego a w 1999 r. został przewodniczącym Państwowej Rady Nieruchomości i był nim do 2003 r. Nic dziwnego, że uhonorowano go za działalność, naukową, dydaktyczną, społeczną odznaczeniami państwowymi – Krzyżem Kawalerskim, i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi czy Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Węgierski Uniwersytet w Sopronie jak również Akademia Rolnicza im. Hugona Kołłątaja w Krakowie nadały mu doktorat honoris causa.

Profesor Andrzej Hopfer pracując w Olsztynie związał się z ówczesnym Ośrodkiem Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego i Towarzystwem Naukowym im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Nie zaniechał współpracy z OBN, gdy został prorektorem, a w 1981 r. rektorem Akademii Rolniczo-Technicznej. Profesor Hopfer był wiceprezesem Rady Naukowej Ośrodka. Jako specjalista od gospodarki przestrzennej i rozwoju obszarów wiejskich organizował wraz z OBN konferencje naukowe, sporządzał ekspertyzy, a także publikował na łamach wydawnictw Ośrodka. Początek jego prezesowania Towarzystwu Naukowemu przypadł na czas przekształceń organizacyjnych Ośrodka Badań Naukowych, starań, by Dom Polski był własnością tej instytucji a także dyskusji o uniwersytecie w Olsztynie. Gdy z funkcji prezesa Towarzystwa w październiku 1990 r. zrezygnował profesor Bogusław Drewniak z Gdańska członkowie Towarzystwa powierzyli prezesurę profesorowi Hopferowi dotychczasowemu wiceprezesowi. Właśnie z profesorem Hopferem, który w latach 1990–1996 był rektorem ART przyszło mi współpracować. Hopfer zawsze miał zrozumienie dla nauk humanistycznych i wiedział, że przy słabości tychże nauk w ówczesnej Wyższej Szkole Pedagogicznej istnienie w regionie humanistycznej placówki, jaką był

Ośrodek Badań Naukowych, jest ze względów chociażby historycznych koniecznością. Ośrodek Badań Naukowych w 1991 r. obchodził 30-lat działalności. Przez te lata funkcjonował pod względem rozwiązań prawnych jako towarzystwo. Pod nazwą OBN kryła się jednostka naukowa prowadząca bibliotekę, wydawnictwa oraz realizująca badania naukowe, a także część społeczna działająca na zasadzie towarzystw naukowych. W 1990 r. przekształcenia ustrojowe i gospodarcze zachodzące w Polsce dotknęły także naukę a szczególnie towarzystwa. Dotychczasowa wspólnota – instytut naukowy i społeczne towarzystwo rozpoczęły odrębne byty. Instytut zachował nazwę Ośrodek Badań Naukowych, a społeczna część przyjęła nazwę Towarzystwo Naukowe. Obu instytucjom patronował Wojciech Kętrzyński. Gdy profesor Hopfer został prezesem Towarzystwa doskonale rozumiał, że Towarzystwo bez oparcia w jednostce badawczo-rozwojowej, jaką był Ośrodek Badań Naukowych nie będzie prowadziło poważnych działań naukowych i popularyzacyjnych. Mało znany jest fakt, iż w 1991 r. dzięki profesorowi Hopferowi OBN przetrwał kryzys organizacyjny i finansowy. Gdy na zaproszenie profesora Hopfera, jako rektora ART, do Kortowa przyjechał ówczesny przewodniczący Komitetu Badań Naukowych profesor Witold Karczewski otrzymałem możliwość spotkania z przewodniczącym w rektorskim gabinecie i przedstawienia mu położenia Ośrodka Badań Naukowych. Wynik rozmowy był nadzwyczajny. Ośrodek nie tylko został zarejestrowany jako państwowa placówka finansowana przez ówczesny KBN, ale otrzymał finansowe środki do czasu sądowej rejestracji. To profesorowi Hopferowi OBN zawdzięcza trwanie w Olsztynie. Towarzystwo Naukowe o tym nie może zapomnieć.

Współpraca między Towarzystwem Naukowym a Ośrodkiem Badań Naukowych dzięki profesorowi Hopferowi i sekretarzowi Towarzystwa Władysławowi Ogrodzińskiemu układała się harmonijnie. Profesor Hopfer patronował naszym działaniom jako prezes. Zarząd Towarzystwa prowadził sprawnie, a co ważne, posiedzenia Zarządu nie trwały zbyt długo. Zawsze też znajdował czas na prywatne pogawędki. Mimo, że był rektorem, członkiem Polskiej Akademii Nauk nie odczuwało się dystansu między nim a nami a raczej bezpośredniość. Hopfer miał też poczucie humoru. Czas jego prezesowania zaowocował znaczącym naukowymi konferencjami, regularnością wydawania kwartalnika Komunikaty Mazursko-Warmińskie, licznym książkowymi wydawnictwami, a także małymi grantami KBN dla młodych naukowców. Wielu z tych, którzy otrzymali owe granty dzięki pośrednictwu Towarzystwa i pierwsze swe książki wydali w wydawnictwie Ośrodka Badań Naukowych, jest obecnie profesorami. To był wymierny wkład w rozwój olsztyńskiego środowiska humanistycznego zmierzającego w stronę uniwersytetu. Wówczas w 1991 r., gdy upadały Państwowe Gospodarstwa Rolne w Domu Polskim staraniem Towarzystwa i OBN odbyło się spotkanie *Co dalej z PGR-ami?* Zwróciliśmy uwagę opinii społecznej

i decydentów politycznych na los pracowników PGR wskazując, iż większość majątków rolnych może przetrwać kryzys finansowy. Wiele z nich zarządzane było przez absolwentów ART. W 1992 r. Towarzystwo było współorganizatorem konferencji *Królewiec a Polska*, włączyło się do dyskusji o nowy kształt Warmii i Mazur, gdy debatowano o podziale administracyjnym Polski. Konferencja *Królewiec a Polska* dała początek poważnym badaniom nad współczesnym Królewcem noszącym nazwę Kaliningrad. Badania te doprowadziły do powołania Centrum Badań Wschodnich przy OBN i wydawania specjalnego biuletynu poświęconego ziemiom nad Pregołą. Warto przypomnieć, iż w 1992 r. zwróciliśmy uwagę na znaczenie portów Zalewu Wiślanego. Wówczas świat nauki proponował rozważenie przekopu Mierzei Wiślanej zastrzegając, iż ekonomicznie przekop niekoniecznie będzie opłacalny oraz modernizacji portów leżących nad Zalewem. Na innej konferencji podjęto dyskusję nad społeczeństwem Warmii i Mazur. Wreszcie w czasie rektorowania profesora Hopfera rozpoczęła się poważna dyskusja nad utworzeniem w Olsztynie uniwersytetu. Zresztą profesor Hopfer był wówczas w składzie komitetu powołanego przez Olsztyńskie Forum Naukowe do spraw organizacji uniwersytetu. Był zwolennikiem, by o decyzji włączenia ówczesnego Ośrodka Badań Naukowych w struktury uniwersytetu decydowały jego władze i wspierał Ośrodek jak i Zarząd Towarzystwa, by Dom Polski pozostał własnością tychże instytucji. Jego zdanie poparte autorytetem profesora i rektora stawało się w naszych sprawach dla władz wojewódzkich wiążące. W czasie jego kadencji rektorskiej w Domu Polskim odbyło się kilka ważnych spotkań poświęconych konieczności utworzenia uniwersytetu w Olsztynie. W 1993 roku ideę uniwersytecką wywołała dwudniowa konferencja naukowa poświęcona Mikołajowi Kopernikowi, która dała okazję do zaprezentowania potencjału naukowego olsztyńskich uczelni i instytutów. W tym czasie profesor Wojciech Budzyński, który był prorektorem ART wraz z rektorem Andrzejem Hopferem przedstawili strukturę organizacyjną przyszłego uniwersytetu opartą nie na tradycyjnych wydziałach, lecz akademickich szkołach naukowych reprezentujących poszczególne dziedziny nauki. Taka koncepcja była nowatorska w jakimś stopniu doczekała się realizacji dopiero po dwudziestu latach funkcjonowania uniwersytetu w postaci rad dyscyplin naukowych. Na łamach ówczesnej prasy można było przeczytać wiele wypowiedzi profesora Hopfera popierających ideę uniwersytetu w Olsztynie. Zresztą ART w czasie jego rektorskiej kadencji tworząc wydział biologii i wydział zarządzania zmierzała ku uniwersytetowi. Kwestią czasu było utworzenie na ART wydziału pedagogiki, a nawet wydziału humanistycznego obok już funkcjonujących takich wydziałów w olsztyńskiej WSP. Wszakże należy pamiętać, iż był to czas powoływania różnych niepublicznych szkół wyższych. Potencjał naukowy skupiony w tych szkołach mógł z powodzeniem wzmocnić wydziały kortowskie. Rektor Hopfer w tym czasie przekonywał profesorską kadre ART

do akceptacji idei utworzenia uniwersytetu w Olsztynie. Po zakończeniu kadencji rektorskiej wciąż był aktywny w Olsztyńskim Forum Naukowym i komisji do spraw organizacji uniwersytetu w Olsztynie.

Za prezesury Andrzeja Hopfera w 1994 roku Towarzystwo wspólnie z Ośrodkiem ustanowiło nagrodę naukową imienia Wojciecha Kętrzyńskiego dla młodych ludzi nauki, która istnieje po dzień dzisiejszy. Warto dopowiedzieć, iż z tych dwóch instytucji wyszła zrealizowana inicjatywa, ustanowienia ogólnopolskiej nagrody humanistycznej im. Wojciecha Kętrzyńskiego fundowanej przez marszałka województwa warmińsko-mazurskiego. Zatem aktywność Towarzystwa czasów prezesa Hopfera była niezwykła choć za tą aktywnością stał zarząd Towarzystwa i dyrektor OBN. Hopfer posiadał sztukę mądrego zarządzania polegającą na akceptacji zbiorowych planów bez narzucania swego zdania. Takim go widziałem w Towarzystwie Naukowym im. Wojciecha Kętrzyńskiego. W czerwcu 2001 roku po dwóch kadencjach profesor Hopfer przestał być prezesem Towarzystwa choć ciągle był i jest jego honorowym członkiem. Po powstaniu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego wyłączył się z aktywnej działalności w olsztyńskim środowisku ze szkodą dla tego środowiska. Towarzystwo naukowe zawsze będzie odnosić się do swego prezesa z uznaniem, gdyż był to dla nas i jest autorytet naukowy. Ostatnie lata życia spędził poza Olsztynem, zmarł 15 grudnia 2023 roku.

Stanisław Achremczyk